

Eğitime Giriş

Editörler:
Mehmet şAHİN
Tufan AYTAÇ

Editörler: Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN - Doç. Dr. Tufan AYTAÇ

EĞİTİME GİRİŞ

ISBN 978-605-241-656-3

DOI 10.14527/9786052416563

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2019, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindex.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Haziran 2019, Ankara

Yayın-Proje: Ayşe Açıkgöz
Dizgi-Grafik Tasarım: Ayşe Nur Yıldırım
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Salmat Basım Yayıncılık Ambalaj Sanayi Tic. Ltd. Şti.
Büyük Sanayi 1. Cadde 95/1
İskitler/ANKARA
Tel: 0312-3411020

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 26062

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Eğitimin başarısı başta öğretmen olmak üzere süreci etkileyen birçok değişkenin başarısına bağlıdır. Bireysel ve toplumsal yaşamda önemli bir yeri olan öğretmenlik uzmanlık gerektiren özel bir meslektir. Nitelikli birey yetiştirmek nitelikli bir eğitimi gerektirir. Planlı eğitimin merkezi olan okul, ancak içindeki öğretmenler kadar başarılı olabilir. Öğretmenler, ülkenin geleceğinde önemli rol oynayacak yeni nesillerin yetiştirilmesinde kutsal bir görevi üstlenmişlerdir. Bu nedenle çağın gereklerine uygun bireylerin yetiştirilmesi nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Öğretmen yetiştirme çok yönlü bir süreçtir. Bu süreç, öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmetiçi eğitimlerini kapsar. Öğretmenin mesleki başarısı bu süreç içerisinde aldığı eğitimin niteliği ile yakından ilgilidir. Çünkü öğretmen yeterliği eğitim kalitesini doğrudan etkileyen önemli bir faktördür. Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim sürecinde öğretmenlik meslek bilgisi (pedagojik formasyon) mesleki yeterliklerin kazandırılmasında önemli bir işlevi vardır. “Eğitime Giriş” dersi, öğretmenlik meslek bilgisi dersleri arasında yer alan temel bir derstir. Bu nedenle Eğitime Giriş dersi, meslek bilgisi kapsamında yer alan tüm derslerin alt yapısını oluşturan hazırlayıcı ve önkoşul niteliği taşımaktadır.

Kitabın bölümleri eğitim bilimlerinin alt disiplinlerinde alan uzmanı ve öğretim üyesi olan akademisyenler tarafından hazırlanmıştır. Dersin içeriğinin hazırlanmasında öğretmenlik mesleğinin yeterlikleri, çağdaş eğitim yaklaşımları ve öğretim programlarının içerikleri dikkate alınmıştır. Kitabın her bir bölümü kendi içinde bağımsız olmakla birlikte bütünlüğü sağlaması açısından bölümler arası ilişkinin kurulmasına de özen gösterilmiştir. İçeriğin seçiminde gereksiz ayrıntılardan uzak durularak bir ders kitabı olma özelliği göz önüne alınmıştır.

Kitabın tüm yazarlarına ve kitabın okuyucularla buluşmasını sağlayan Pegem Akademisi ailesine teşekkür eder, öğretmen adaylarına ve okuyuculara yararlı olmasını dileriz.

Haziran, 2019

Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN

Doç. Dr. Tufan AYTAÇ

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editörler: Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN - Doç. Dr. Tufan AYTAÇ

1. Bölüm: Eğitim ve Öğretimle İlgili Temel Kavramlar

Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN - Çankırı Karatekin Üniversitesi

2. Bölüm: Eğitimin Amaçları ve İşlevleri

Dr. Öğr. Üyesi Tuba ŞENGÜL BİRCAN - Çankırı Karatekin Üniversitesi

3. Bölüm: Eğitimin Diğer Bilimlerle ve Alanlarla İlişkisi

Dr. Öğr. Üyesi Meltem ÖKDEM - Çankaya Üniversitesi

4. Bölüm: Eğitimin Hukuki Temelleri

Prof. Dr. Kamile DEMİR - Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi

5. Bölüm: Eğitimin Sosyal ve Kültürel Temelleri

Doç. Dr. Mehmet SAĞLAM - Yozgat Bozok Üniversitesi

6. Bölüm: Eğitimin Tarihsel Temelleri

Dr. Öğr. Üyesi Nazike KARAGÖZOĞLU - Yozgat Bozok Üniversitesi

7. Bölüm: Eğitimin Politik Temelleri

Doç. Dr. Levent ERASLAN - Anadolu Üniversitesi

Arş. Gör. Gonca BABADAĞ - Anadolu Üniversitesi

8. Bölüm: Eğitimin Ekonomik Temelleri

Dr. Öğr. Üyesi Ali ERDEN - Kıbrıs Sosyal Bilimler Üniversitesi

Doç. Dr. Tufan AYTAÇ - Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

9. Bölüm: Eğitimin Felsefi Temelleri

Prof. Dr. Ertuğrul USTA - Necmettin Erbakan Üniversitesi

10. Bölüm: Eğitimin Psikolojik Temelleri

Doç. Dr. Haktan DEMİRCİOĞLU - Hacettepe Üniversitesi

11. Bölüm: Eğitim Bilimlerinde Yöntem

Prof. Dr. Aykut Emre BOZDOĞAN - Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

12. Bölüm: Bir Eğitim ve Öğrenme Ortamı Olarak Okul ve Sınıf

Doç. Dr. Hale ERDEN - Kıbrıs Sosyal Bilimler Üniversitesi

13. Bölüm: Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmen Yetiştirmede Güncel Gelişmeler

Doç. Dr. Sevgi AYDIN GÜNBATAR - Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

14. Bölüm: Yirmi Birinci Yüzyılda Eğitimle İlgili Yönelimler

Dr. Öğr. Üyesi Burcu ERDEMİR - Çankaya Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

EĞİTİM VE ÖĞRETİMLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Giriş.....	2
Eğitim.....	2
Eğitim ve Kültür.....	5
Öğretim.....	7
Öğretim Hizmetinin Niteliği.....	7
Öğrenme.....	9
Öğretim Süreci.....	10
Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler.....	11
Öğretim Sürecinin (Eğitim Durumları) Özellikleri.....	11
Öğrenme Ortamları.....	12
Eğitim Programı.....	13
Eğitim Programının Özellikleri.....	13
Tartışma Soruları.....	18
Özet.....	19
Kaynakça.....	20

2. BÖLÜM

EĞİTİMİN AMAÇLARI VE İŞLEVLERİ

Giriş.....	22
Eğitimin Amaçları.....	22
Uzak Amaçlar.....	24
Genel Amaçlar.....	25
Özel Amaçlar.....	25
Türk Milli Eğitiminin Amaçları ve İlkeleri.....	25
Eğitimin İşlevleri.....	27
Küreselleşmenin Eğitimin Amaç ve İşlevlerine Etkisi.....	34
2023 Eğitim Vizyonu.....	37
Tartışma Soruları.....	40
Özet.....	40
Kaynakça.....	43

3. BÖLÜM

EĞİTİMİN DİĞER BİLİMLERLE VE ALANLARLA İLİŞKİSİ

Giriş.....	46
Eğitim-Kültür İlişkisi	47
Eğitim - Antropoloji İlişkisi	48
Eğitim- Sosyoloji İlişkisi	48
Eğitim-Toplumsallaşma İlişkisi	49
Eğitim-Toplumsal Değişim İlişkisi	50
Eğitim Siyaset İlişkisi	50
Eğitim Hukuk İlişkisi	51
Eğitim-Ekonomi İlişkisi	52
Eğitim Biliminin Bazı Alanları	54
Eğitimde Program Geliştirme ve Öğretim.....	54
Eğitim Yönetimi ve Denetimi	54
Eğitim Yönetimi.....	54
Eğitim Denetimi	56
Eğitim Psikolojisi	58
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	58
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	59
Özel Eğitim.....	59
Tartışma Soruları	60
Özet	61
Kaynakça.....	62

4. BÖLÜM

EĞİTİMİN HUKUKİ TEMELLERİ

Hukuk ve Eğitim.....	66
Eğitim Hakkı.....	69
Eğitimin Hukuksal Temelleri.....	69
Anayasada Eğitim.....	70
Yasalarda (Kanunlar) Eğitim	73
Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri	74
Uluslararası Sözleşmelerde Eğitim.....	78
Eğitimle İlgili Kanun Gücünde Kararnameler	80
Eğitimle İlgili Yönetmelikler	81

Eğitimle İlgili Genelgeler.....	81
Eğitimle İlgili Yönergeler.....	81
Tartışma Soruları.....	82
Özet.....	82
Kaynakça.....	84

5. BÖLÜM

EĞİTİMİN SOSYAL VE KÜLTÜREL TEMELLERİ

Giriş.....	86
Eğitim.....	86
Sosyoloji (Toplumbilim).....	87
Eğitim Sosyolojisi.....	88
Eğitimin Temel Sosyolojik Kuramları.....	89
İşlevsel Kuram.....	90
Çatışmacı Kuram.....	92
Yorumcu Kuram.....	96
Kültür.....	98
Kültürel Süreçler.....	99
Kültürel Öğeler.....	100
Kültür-Eğitim İlişkisi.....	100
Tartışma Soruları.....	101
Özet.....	101
Kaynakça.....	104

6. BÖLÜM

EĞİTİMİN TARİHSEL TEMELLERİ

Giriş.....	108
Türklerde Eğitim.....	108
İslamiyet'ten Önce Kurulan Türk Devletlerinde Eğitimin Özellikleri.....	109
İslamiyet'ten Sonra Kurulan Türk Devletlerinde Eğitimin Özellikleri.....	110
Avrupa'da Eğitim.....	124
Tartışma Soruları.....	128
Özet.....	129
Kaynakça.....	130

7. BÖLÜM

EĞİTİMİN POLİTİK TEMELLERİ

Giriş.....	135
Eğitimin İşlevleri	135
Politikanın Tanımı.....	136
Politik Sosyalleşme.....	137
Politikanın Eğitime Etkileri.....	138
Eğitimin Politikaya Etkileri	139
Eğitim Politikalarının Belirlenmesi.....	139
Politik Sistem ve Eğitim Politikası	140
Eğitim Politikasının Ulusal Kaynakları.....	141
Eğitim Politikasının Uluslararası Kaynakları	146
Küreselleşme ve Eğitim.....	149
Eğitim Politikalarında Yeni Yönelimler	150
Tartışma Soruları.....	150
Özet	151
Kaynakça.....	153

8. BÖLÜM

EĞİTİMİN EKONOMİK TEMELLERİ

Giriş.....	157
Ekonomiyle İlgili Temel Kavramlar	157
Ekonomik Büyüme ve Kalkınma	162
İnsan Sermayesi Kuramı.....	163
Sinyal Verme Yaklaşımı	164
Eğitim ve Ekonomi İlişkisi	164
Eğitimde İstem ve Sunum	168
Eğitimin Maliyeti.....	171
Eğitimin Finansmanı	173
Tartışma Soruları.....	177
Özet	177
Kaynakça.....	178

9. BÖLÜM

EĞİTİMİN FELSEFİ TEMELLERİ

Giriş.....	182
Felsefe.....	182
Felsefenin Amacı	184
Felsefenin Konusu	185
Varlık Felsefesi (Ontoloji)	185
Bilgi Felsefesi (Epistemoloji).....	186
Değer Felsefesi (Aksiyoloji)	186
Mantık.....	187
Eğitim Felsefe İlişkisi	187
Felsefi Görüşler	189
Eğitim Felsefeleri	193
Tartışma Soruları.....	199
Özet	199
Kaynakça.....	201

10. BÖLÜM

EĞİTİMİN PSİKOLOJİK TEMELLERİ

Giriş.....	204
Psikolojinin Temelleri	204
Gelişim Psikolojisi ve Eğitim	205
Fiziksel Gelişim.....	206
Bilişsel Gelişim.....	207
Psikososyal Gelişim.....	209
Öğrenme Psikolojisi ve Eğitim	211
Motivasyon (Güdülenme)	212
Psikolojiyi Bilmenin ve Anlamanın Bir Öğretmen İçin Değeri	213
Davranımı Ortaya Çıkaran Tetikleyici Faktörler	214
Tartışma Soruları.....	217
Özet	218
Kaynakça.....	219

11. BÖLÜM

EĞİTİM BİLİMLERİNDE YÖNTEM

Giriş.....	222
Bilim.....	223
Bilimsel Yöntem.....	225
Bilimsel Araştırma Süreci.....	226
Problem Durumu	227
Problemin Tanımlanması ve Oluşturulması.....	227
Değişkenlerin Belirlenmesi.....	228
Literatür Taraması.....	229
Hipotezlerin (Denence) Oluşturulması	230
Varsayımların ve Sınırlılıkların Belirlenmesi	231
Yöntem	232
Araştırma Türünün Belirlenmesi.....	232
Evren ve Örneklemin Oluşturulması	237
Veri Toplama Araçları ve Geliştirilmesi.....	239
Veri Analizi	244
Genel Değerlendirme.....	244
Bulgular ve Sonuç.....	244
Tartışma ve Öneriler	245
Tartışma Soruları.....	245
Özet	246
Kaynakça.....	248

12. BÖLÜM

BİR EĞİTİM VE ÖĞRENME ORTAMI OLARAK OKUL VE SINIF

Giriş.....	251
Bir Eğitim ve Öğrenme Ortamı Olarak Okul	251
Okul İklimi.....	253
Veli Katılımı.....	256
Okul Liderliği.....	260
Bir Eğitim ve Öğrenme Ortamı Olarak Sınıf.....	263
Geleneksel Öğrenme Ortamları	264
Öğrenci Merkezli Öğrenme Ortamları.....	265
Sınıf Yönetimini Etkileyen Faktörler	266

Tartışma Soruları	269
Özet	269
Kaynakça.....	270

13. BÖLÜM

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ VE ÖĞRETMEN YETİŞTİRMEDE GÜNCEL GELİŞMELER

Öğretmen Rollerini	277
Öğretmen Yeterlikleri	281
Mesleki Yeterlikler	281
Türkiye’de Gerçekleştirilen Öğretmen Yeterlilikleri Çalışmaları	283
2002 Yılında Yürürlüğe Girmiş Olan İlk Yeterlik Tanımları.....	283
Temel Eğitime Destek Projesi (TEDP) ile Tanımlanan Öğretmen Yeterlikleri	285
2017 Yılında Yayınlanan Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri.....	288
Tartışma Soruları	289
Özet	289
Kaynakça.....	291

14. BÖLÜM

YIRMİ BİRİNCİ YÜZYILDA EĞİTİMLE İLGİLİ YÖNELİMLER

Giriş.....	294
Küreselleşmenin Eğitim ve Öğretime Etkisi	296
Çevrimiçi Ortamlar ve Eğitim Sistemi	298
21. Yüzyılın Mücadele Alanları.....	299
Kültür ve Değerler	299
Uluslararasılaşma Bağlamında Farklılıklar ve İnsan Hakları	301
Sürdürülebilir Kalkınma ve Eğitim.....	301
Tartışma Soruları	303
Özet	304
Kaynakça	306
Yazarlar Hakkında.....	307

TABLolar LİSTESİ

1. BÖLÜM

Tablo 1. Örgün ve Yaygın Eğitimin Özellikleri.....	4
Tablo 2. Formal ve İnfomal Eğitimin Özellikleri.....	4
Tablo 3. Eğitim ve Öğretimin Özellikleri	7
Tablo 4. Program Türleri	15

8. BÖLÜM

Tablo 1. 2017-2018 Öğretim Yılı Örgün Eğitim İstatistikleri	175
Tablo 2. Eğitim İçin Ayrılan Bütçe Ödeneklerinin Yıllara Göre Dağılımı	176

9. BÖLÜM

Tablo 1. Felsefeler ve Görüşleri.....	192
Tablo 2. Eğitim Felsefeleri ve Görüşleri.....	197

10. BÖLÜM

Tablo 1. Psikolojinin Bugünkü Bakış Alanları.....	205
Tablo 2. Yaş Aralıklarına Göre Gelişim Dönemleri	206

13. BÖLÜM

Tablo 1. Temel Eğitime Destek Projesi (TEDP) ile Tanımlanan Öğretmen Yeterlikleri	287
Tablo 2. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri	288

ŞEKİLLER LİSTESİ

2. BÖLÜM

- Şekil 1. Eğitimin Amaçlar Hiyerarşisi.....24
Şekil 2. Eğitimin İşlevleri.....27

7. BÖLÜM

- Şekil 1. Eğitim Politikalarının Belirlenme Süreci..... 140

8. BÖLÜM

- Şekil 1. Yaş-Eğitim-Kazanç Profili 160

10. BÖLÜM

- Şekil 1. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi 213
Şekil 2. Benlik Kavramının Bileşenleri 217

11. BÖLÜM

- Şekil 1. Bilimsel Araştırma Süreci 226

12. BÖLÜM

- Şekil 1. Okul Öğrenme Ortamının Bileşenleri 253
Şekil 2. Geleneksel ve Yapılandırmacı Sınıfların Karşılaştırılması..... 266

14. BÖLÜM

- Şekil 1. Evrensel Sürdürülebilirlik Şeması..... 302

1. BÖLÜM

EĞİTİM VE ÖĞRETİMLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN - Çankırı Karatekin Üniversitesi

Kazanımlar

- ✘ Eğitim ve öğretimle ilgili temel kavramları açıklar.
- ✘ Eğitim ve kültür arasındaki ilişkiyi kavrar.
- ✘ Öğretim sürecinin önemini farkına varır.
- ✘ Öğrenmeyi etkileyen değişkenleri bilimsel ölçütler açısından değerlendirir.
- ✘ Eğitim ve öğretim alanındaki yenilikleri takip etmeye istekli olur.
- ✘ Eğitim programlarının özelliklerini ve dayandığı temel ilkeleri açıklar.

Konu Başlıkları

- ✘ Eğitim
- ✘ Eğitim ve Kültür
- ✘ Öğretim
- ✘ Öğrenme
- ✘ Öğretim Süreci
- ✘ Eğitim programı
- ✘ Tartışma Soruları
- ✘ Özet

Giriş

Birey doğduğu günden itibaren çevreyle etkileşim içerisine girer. Çevreden aldığı uyarıcıları kendi gelişim düzeyine uygun olarak algılar yorumlar ve tepkide bulunur. Uyarıcılar, bireyin fizyolojik, sosyal ve psikolojik ihtiyaçları kapsamında kendiliğinden de oluşabilir. Bireyin iç ve dış çevreden aldığı uyarıcılara karşı gösterdiği ölçülebilir ve gözlenebilir tepkilerine **davranış** denir. Eğitim bir davranış değiştirme sürecidir.

1. Eğitim

Eğitimin çeşitli tanımları yapılmakla beraber en yaygın olarak yapılan tanımı, “**bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla, kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir**” (Ertürk,1984). Eğitim, yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Bireyin tüm yaşantısını içerisine alacak kadar kapsamlı ve çok boyutludur. Belli bir zamanla veya mekânla sınırlı değildir. Eğitim her yerde ve her zaman gerçekleşir. Eğitim bir süreçtir ve bu sürece bireyin aktif olarak katılması gerekir. Eğitim yaşantısı bireyin çevresiyle etkileşimi sonucu oluşur. Her bireyin etkileşim içerisinde bulunduğu bir öğrenme çevresi vardır. Eğitimde önemli olan bireyin özelliklerine uygun planlı ve düzenli bir öğrenme çevresi oluşturmaktır.

Davranış değişikliğinin kasıtlı ve istendik yönde olması gerekir. Kasıtlı ve istendik davranış değişikliğini oluşturabilmek için bireyin etkileşimde bulunduğu ortamın ve öğrenme çevresindeki uyarıcıların seçimine ve düzenlenmesine özen gösterilmesi gerekir. Bu ortam bir yandan istenilmeyen davranışların kazanılmasını önlerken diğer yandan istenilen veya önceden planlanmış davranışların kazanılmasını sağlamalıdır. Birey eğitim sürecinde yeni bir davranış kazanırken var olan bir davranışı geliştirebilir veya yanlış kazandığı bir davranışı düzeltebilir.

Eğitim kasıtlı bir kültürlenme sürecidir. Bireylere içinde yaşadığı toplumun kültürünü kazandırır ve bireyin sosyalleşmesini sağlar. Her birey içinde yaşadığı topluma uyum sağlamak, sosyal değerleri benimsemek ve bunlarla iç içe olmak zorundadır. Eğitimle kültür iç içedir. Bir yandan kültürden etkilenirken bir yandan da kültürü etkiler. Eğitim kültürün geliştirilmesine ve aktarılmasında önemli bir araçtır. Eğitim etkinlikleri ve uygulamaları da toplumsal kültürün izlerini taşır. Eğitim kültüre göre değişime ve gelişmeye daha az direnç gösterir.

Eğitim sürecinin özellikleri

- Bireye özgü bir süreçtir.
- Davranış değişikliğini gerektirir.

- Yaşantılar yoluyla gerçekleşir.
- Kasıtlı ve istendik yönde gelişir.
- Yaşam boyu devam eder.
- Belirli bir zamanı ve mekânı olmaz.
- Kapsamlı ve çok boyutludur.
- Milli ve evrensel nitelik taşır.
- Kültürle iç içedir ve kültürleme sürecidir.
- Amaca yönelik ve bütünlüycidir.
- Gelişmeye ve değişime açıktır.
- Formal ve informal nitelik taşır.

Bilim ve teknolojik gelişmeler, bütün ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de eğitim sisteminin yeniden değerlendirilmesini ve yapılandırılmasını zorunlu kılmıştır. Ayrıca, bilgi ve bilgi kaynağındaki hızlı değişimler, demokrasi ve yönetim kavramlarındaki farklılaşmalar, teknolojinin hızla ilerlemesi, buna paralel olarak küreselleşme, öğretim programlarının AB normları ve hedeflerine uyumlu hale getirilmesi gibi gerekçeler eğitim programlarının geliştirilmesini gerekli hale getirmiştir (Bulut, 2008). Bu bağlamda, alt yapı ve donanım yanında mevcut öğretim programlarının da günün koşullarına uygun olarak geliştirilmesine ihtiyaç duyulmuştur. Eğitim programları alanındaki değişikliklerin temelini “öğrenmeyi öğrenme” ilkesi oluşturmaktadır. Günümüzde benimsenen çağdaş eğitim ilkeleri aşağıda sıralanmıştır (Şahin, 2015).

Çağdaş Eğitimin İlkeleri

- Her öğrenci öğrenebilir.
- Her öğrencinin öğrenme biçimi kendine özgüdür.
- Öğrenmeyi öğrenerek yaşam boyu öğrenme esastır.
- Düşünme süreçlerini ve becerilerini geliştirmek önemlidir.
- İlgi, istek, ihtiyaç ve merak öğrenmeyi etkiler.
- Aktif katılım başarıyı artırır.
- Öğrencinin deneyimi yeni öğrenmeyi kolaylaştırır.
- Bilgiyi yaşam içinde kullanmak kalıcılığı sağlar.
- İşbirliği ve iletişim öğrenmeyi artırır.
- Demokratik ortam özgüveni geliştirir.

Eğitim, formal ve informal eğitim diye ikiye ayrılır.

Formal Eğitim

Bir amaca yönelik olarak planlı ve programlı, mekânı ve zamanı belirli olan örgütlenmiş eğitim etkinliklerini kapsar. Okul içinde ve dışında amaçlı ve planlı eğitimlerdir. Örgün ve yaygın eğitim formal eğitim içerisinde yer alır. Örgün ve yaygın eğitimin özellikleri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Örgün ve Yaygın Eğitimin Özellikleri

Örgün Eğitim	Belirli bir yaş grubundaki bireylere okullarda verilen düzenli ve planlı eğitimdir.	<ul style="list-style-type: none"> • Okulöncesi eğitim • İlköğretim • Ortaöğretim • Yükseköğretim
Yaygın Eğitim	Örgün eğitimden yararlanmayan, yarıda bırakan veya tamamlayanlara değişik kurumlarca verilen planlı eğitimleri kapsar. Kişiler yaygın eğitime kendi ilgi ve ihtiyacına göre katılır.	<ul style="list-style-type: none"> • Halk eğitim merkezi • Mesleki eğitim merkezi • Hizmetiçi eğitim • Sürücü kursları • Dershaneler

İnformal Eğitim

Bireyin ailesi, arkadaş çevresi, sosyal ve kültürel etkinlikler, kitle iletişim araçları gibi çevreden kazanılan eğitimdir. İnformal eğitim, okulda planlı ve programlı olarak verilen eğitim etkinliklerinin dışında kazanılır ve yaşam boyu devam eder. Genellikle yaşam içerisinde bireyin farkında olmadan çevresiyle etkileşimi sonucu meydana gelen öğrenmelerdir. Formal ve informal eğitimin özellikleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Formal ve İnformal Eğitimin Özellikleri

FORMAL EĞİTİM	İNFORMAL EĞİTİM
Planlı ve programlıdır.	Doğal ortamda kendiliğinden oluşur, planlı ve programlı olmaz.
Ulaşılmak istenen hedefler önceden belirlenmiştir.	Kazandırılacak bilgi ve beceriler kişilere göre değişiklik gösterir.
Belli bir ortam, mekan ve zaman gerektirir.	Yer, mekan, ortam ve zaman önceden belirli değildir.
Özel olarak hazırlanmış ders araç ve gereçleri kullanılır.	Profesyonelce hazırlanmış ders araç ve gereçleri olmaz.

Tablo 2. Formal ve İnfomal Eğitimin Özellikleri (Devamı)

Ölçme ve değerlendirme süreci belirlidir.	Süreç içerisinde ölçme ve değerlendirme yapılmaz.
Eğitim profesyonel (özel öğretici) kişiler tarafından yapılır.	Özel bir öğreticisi bulunmaz.
Eğitim sürecinin sonunda katılımcılara belge verilir.	Eğitim süreci bir belgeyle sonuçlandırılmaz.

2. Eğitim ve Kültür

Eğitim en genel anlamıyla, bireyleri istedik davranışlara göre yetiştirme sürecidir. Bu süreç bireyin bilişsel, duyuşsal ve devinsel davranışlarında bir değişiklik yaratır. Bu davranış değişiklikleri bireyin kazandığı bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla gerçekleşir. Bireyin yaşamı boyunca devam eden bu süreç, bireyin içinde yaşadığı toplumdan topluma değişiklik gösterir. Bireyin kişiliği ya da başka davranışları üyesi olduğu toplumdan tarafından belirlenir ve şekillendirilir. Yaşam boyu devam eden eğitim, bir davranış değiştirme süreci olarak, kültürleme ve sosyalleştirme sürecidir. Bu süreç, psiko-sosyal bir varlık olan bireyin ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri doğrultusunda ve toplumun ihtiyaçları yönünde bireye davranış değişikliği kazandırmadır. Bu davranış değişiklikleri toplumca beklenen ve istenen özellikleri içerir. Bireyin çocuk, genç ve yetişkin olarak kendi toplumuyla bütünleşmesi, toplum içinde etkin bir birey olması ve yetişmesi sırasında karşılaştığı kasıtlı ve kasıtsız öğrenmeleri kültürleme süreci sonunda gerçekleşir (Özkan, 2006). Eğitimin sosyal temel işlevlerinden birisi, toplumun kültürel mirasını yeni nesillere aktarmaktır.

Eğitim ve kültür iç içe iki kavramdır. Eğitim kültürden etkilenir ve kültürü etkiler. Eğitim bireyin davranışını değiştirme süreci, kültür ise bireyin sahip olduğu maddi ve manevi değerlerin tümüdür. Varış (1994) kültürü en genel anlamda bir yaşam biçimi olarak tanımlamıştır (Akt. Ültanır, 2003). Bu yönüyle kültür, yaşamı gerçekleştiren tüm alanları içermektedir. Kültür bir toplumun yaşam ifadesidir ve öğrenilmiş davranışlar ile bu davranışların sonuçlarından meydana gelen bir birleşimin ürünüdür. Kültürü toplumsal yaşamın belli bir alanına (sanat, edebiyat, müzik vb) göre sınırlandırmamak gerekir. Kültür insanın yaşamının her alanındaki kendisi ve kendisine ait olanın ifadesidir. Kültür, insanın yaşamını, geçmişten gelen deneyimleri ve birikimleriyle nasıl ürettiğini anlatır. İnsan kendini nasıl üretiyorsa, bu üretme yolu onun kültürüdür (Özkan, 2006). Kültürle ilgili bazı temel kavramlar aşağıda açıklanmıştır.